

ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಂವಾದ

ಧ್ರುವ ದೇಸಾಯಿ

ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಬಹುಶಃ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಯಸ್ಕರಲ್ಲೆಯೂ ಇರುವ ಕಲ್ಪನೆ ಏನೆಂದರೆ, ಮಕ್ಕಳು "ಮುಗ್ಧರು" ಹಾಗೂ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದ ಕಟು ವಾಸ್ತವಗಳಿಂದ 'ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು' ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಕಟು ವಾಸ್ತವಗಳೆಲ್ಲ ಆಳವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ಶೋಕ, ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಭಾವ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಗದಂತಹ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಭಾವನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಅಂಗ ಅಥವಾ ಜನಾಂಗದಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು.

ಕಳೆದ 10-12 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ನಾನು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಅಂಗದಂತಹ ಜಟಿಲವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ವರ್ತಿಸುವ ಎರಡು ಬಗೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತಹುದು. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಬಹುಪಾಲು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕಾಣುವ, "ಹುಡುಗಿಯರೇಕೆ ಗಣಿತ ಕಲಿಯಬೇಕು" ಎಂದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಅಂಗಭೇದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡುವುದು, ಮತ್ತೊಂದು "ಕೆಳಜಾತಿ" ಯ ಮಗು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕೊಳಾಯಿಯಿಂದ ನೀರು ಕುಡಿಯಿತು ಎಂದು ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆಯುವ, ಶಿಕ್ಷಿಸುವಂತಹ ವರ್ತನೆಗಳು. ತರಗತಿಯೊಳಗೆ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ತೋಡದುಹಾಕುವ ಇನ್ನೊಂದು 'ಉನ್ನತ'ವಾದ ಬಗೆ ಹೇಗೆಂದರೆ, ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನಟಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಪಲಾಯನವಾದ! ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, "ಇದು ಅಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ಸ್ಥಳ; ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಿಸಲು ನಾವು ಅಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ". ಇದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಪ್ರತಿದಿನ ಎದುರಿಸುವ, ಅನುಭವಿಸುವ ತಾರತಮ್ಯದ, ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹದ ಮತ್ತು ಮತಾಂಧತೆಯ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೆಲಸ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದಾಗ, ಅಲ್ಲೊಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುತ್ಥಾನ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ಮೂಲಕ, ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ರಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ರೂಪಗಳು ತಾವಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಮರುಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಈಗಿನ ತಲೆಮಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜಾತೀಯತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದರೆ, ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರು

ಅದೇ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅದೇ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ.

ನಾವು ಅಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವು ಅಗೋಚರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಅನುಭವಗಳು ನಮಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವ ಕಾರಣ, ಈ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ, ಅದರ ಮೂಲವನ್ನು ಗೋಚರ-ವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲಿದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ - ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ - ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಇಂತಹ ವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡುವ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನ

ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶ ನನಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು, ಗೋಡೆನ್‌ಅಲ್‌ಪೋರ್ಡ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಕಡೆ ಪದೇಪದೇ ಹೊರಳತೊಡಗಿದೆ. ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಯು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಬೇರೆಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಗುಂಪುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು, ಸಮನ್ವಯ ತರಗತಿಗಳು (inclusive Classrooms), ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು ಅಥವಾ ರಂಗ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಂತಹ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಆದರೂ, ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ, ನಾವು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿವೆ.

ನಾವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಬೇರೆಬೇರೆ ಗುಂಪುಗಳು ನಮ್ಮೆದುರಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ತರಗತಿಯೊಳಗೆ ಹಾಜರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ 'ಸಂಪರ್ಕ'ವನ್ನು ಹೇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ

ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಂದರೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಏಕರೂಪತೆ ಅಲ್ಲದರೂ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಅಂಗಾಧಾರಿತ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹಿಂದೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಸರಳ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನಾನು ಮುಸ್ಲಿಂ, ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಕ್ರೈಸ್ತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನಡುವೆ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗದು.

ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿರುವಂತೆ ಇದಕ್ಕೆ, ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು, ಶಾಲಾವಧಿಯ ನಂತರದ ತರಗತಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಪರ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಮಯಾವಕಾಶ ಸಿಗುವುದೇ ಕಷ್ಟ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ಅವರ ಒತ್ತಡಗಳು ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಫಲಿತಾಂಶವೇ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯ ಒತ್ತಡ. ಅದರೊಂದಿಗೆ, ಬಹುತೇಕ ಶಾಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿದ್ದು, ಈ ಪರ್ಯಾಯ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೈಗೆಟಕದಿರುವ ಸಂದರ್ಭವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾನು, 'ವಿಸ್ತೃತ ಸಂಪರ್ಕ'ದೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಕಛೇರಿ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವುದು. ಅಂದರೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಕಛೇರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಇತರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಗುಂಪುಗಳ ಜನರಿಗೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ನಾನು ಸಚಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ- ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಹಣ ಖರ್ಚಾದರೂ, ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಾದ ಲ್ಯಾಪ್‌ಟಾಪ್ ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಬ್ಲೆಟ್ ಅಥವಾ ಒಂದು ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟರ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಇವು ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲದೆ, ಇವು ಎಂದೂ ಅವಧಿ ಮೀರದ ಅಥವಾ ಉನ್ನತೀಕರಿಸಬೇಕಾದ ಅಥವಾ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲ. ಪೂರಕವಾಗಿ, ಸಚಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಮತ್ತು ಇವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಾಡುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು), ಭಾಷಾ ಬೋಧನೆಯ ಪಠ್ಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ ಈಡೇರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಕೆಲವು ಅನುಭವಗಳು

ಕಳೆದ ವರ್ಷದಿಂದ ನಾನು ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಐದನೇ ತರಗತಿಗೆ ವಾರಕ್ಕೆ ಎರಡೋ, ಮೂರೋ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ವಿವಿಧ ಸಚಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಜಾತಿ, ಅಂಗ, ಧರ್ಮ, ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವ ಮತ್ತಿತರ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಲು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವರ್ಷವಂತೂ ಬಹಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು, ಕೆಲವು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಮಾತುಕತೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು

ಎತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಈ ಅನುಭವದ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು, ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗೆ ಕಛೇರಿ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗುವ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಎಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಚಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೋ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದುದರ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ- ಪರದೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೋ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇದು ಭಿನ್ನವಾದುದು- ಅಂದರೆ, ಕೇಳುಗ/ ಓದುಗನೂ ಕೆಲವೊಂದು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಯವಿಡುವ ಮತ್ತು ಕಲಿಯುವ ಈ ಕೌಶಲವು ಸ್ವಯಂ ಕಲಿಕೆಯ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಾಣ್ಮೆಯು ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೂ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಬೇಗನೆ ಅವರು ಇದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕದಾದ ಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಚಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದಲ್ಲದೆ, ಕಛೇರಿ ಹೇಳುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಪಠ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದ ಈ ಸಂಯೋಜನೆಯು ಓದುಗರಿಗೆ ದೃಶ್ಯ ನಿರೂಪಣೆ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟರೂ, ಕಲ್ಪನೆಗೂ ಅವಕಾಶ ಇರುತ್ತದೆ. ಓದುಗರು ಕಛೇರಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಓದುತ್ತಾ ಹೋಗುವಂತಾಗದೆ, ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗುವಂತೆ ಅದು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಚಿತ್ರ ಸರಣಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅಂಗ ಅಥವಾ ಜಾತಿಯಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೇ ಸವನೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ವಿಷಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಏಕತಾನತೆ ಅನ್ನಿಸದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮರಸ್ಯ ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆ ಇರಬೇಕು.

ಇನ್ನು, ಕಛೇರಿ ಪುಸ್ತಕ ಓದುವಾಗ ನಾವು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಸಣ್ಣ ವಿರಾಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಅದರಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಛೇರಿ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಹಿಂದೆ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾ, ಕಛೇರಿ ಓಳು ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು. ಬಹುಶಃ ಇನ್ನಿತರ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಮಾಧ್ಯಮ ರೂಪದಲ್ಲೂ ಈ ಬಗೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಲಾರೆವು.

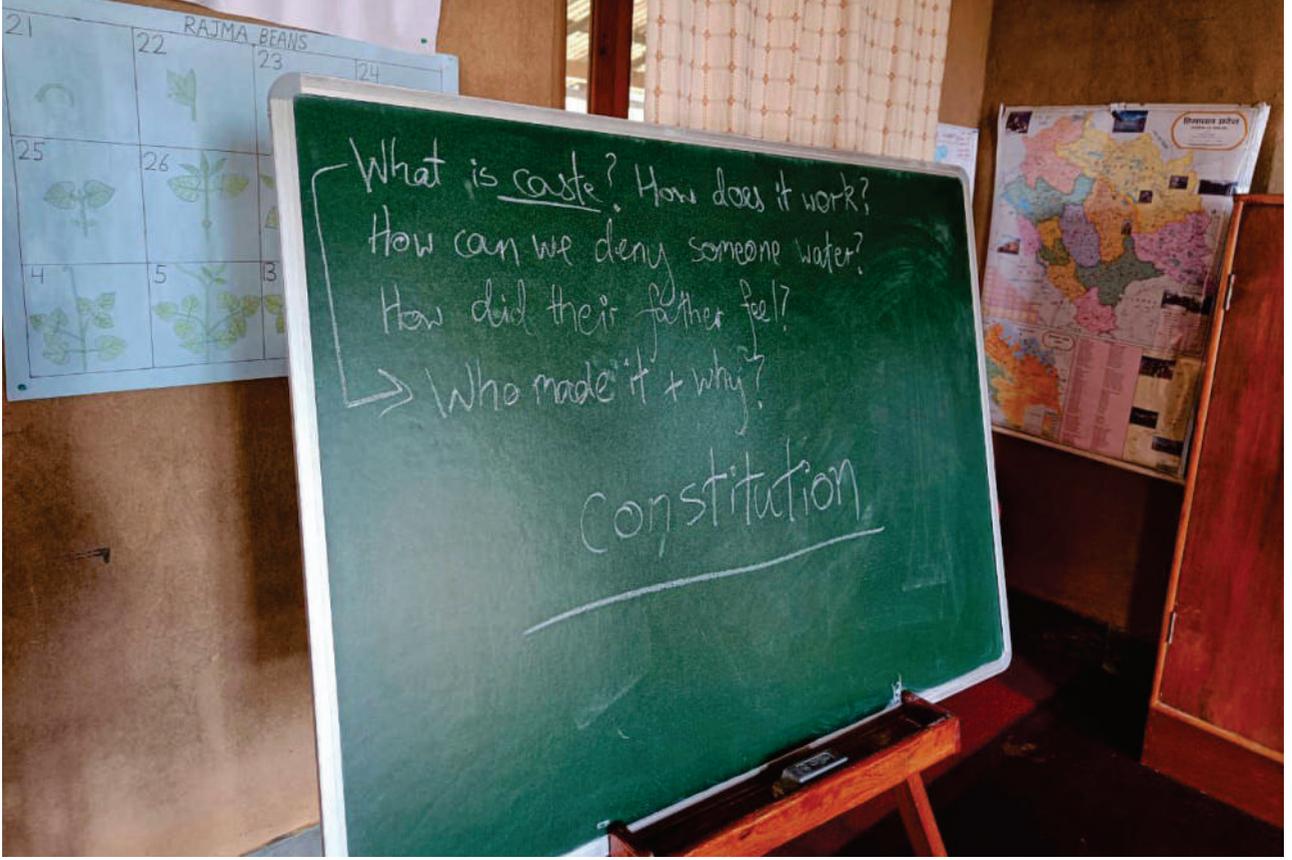
ನಮ್ಮ ತರಗತಿಯ ನಿರ್ದೇಶನಗಳಿಂದ

'ಮೇರಾ ನಾಮ್‌ಲಾಜ್ಹಿ' (ನನ್ನ ಹೆಸರು ಗುಲಾಬ್) ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅದರಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ 'ಗುಲಾಬ್'ನನ್ನು ಅವನ ತಂದೆಯ ವೃತ್ತಿಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ (ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಕಾರ್ಮಿಕ) ಹುಡುಗರ ಗುಂಪೊಂದು ಚುಡಾಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಐದನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹುಡುಗನ ಜಾತಿಯ ಉಪನಾಮವನ್ನು (ಜಾತಿ ಸೂಚಕ ಸರ್ವೇಮ್) ತಿರುಚಿ ಕರೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿ ಕಂಡು ಬಂತು. ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು, ಆ ಕಥೆಗೂ ಚುಡಾಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೂ ಎಷ್ಟು ಸಾಮ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರು.

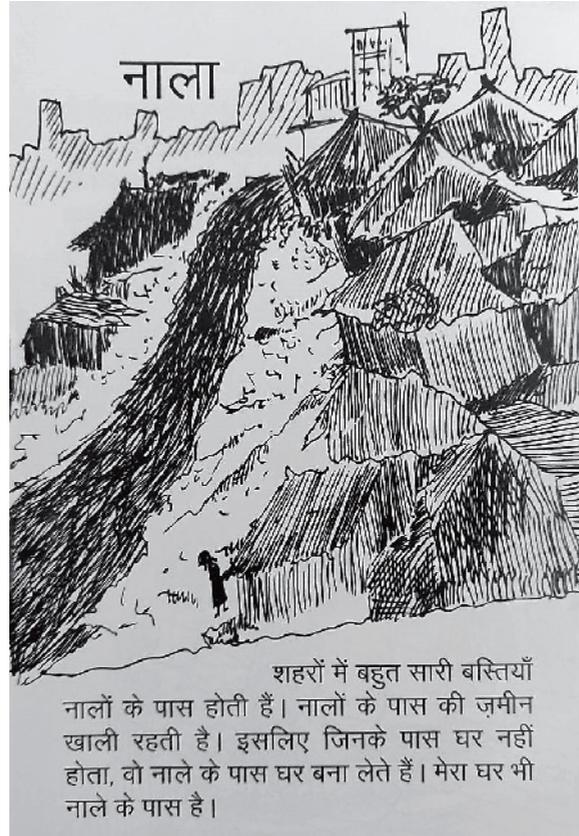
ಈ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ, ಚುಡಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದುರುದ್ದೇಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಅದು, ಅವರೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡುವ ಇತರ ತಮಾಷೆಗಳ ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಚುಡಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹುಡುಗ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅದರಿಂದ ನೋವು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳು- ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಅಂಗ ಆಧಾರಿತ ಅಸಮಾನತೆಗಳು- ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜೀವನದ ವಾಸ್ತವವಾಗಿದ್ದವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಈ ವಾಸ್ತವದ ಅರಿವು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ, ಅವುಗಳು ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದಿದ್ದವು. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಬಳಿಕ, ನಾನು ಜಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಶಕ್ತನಾದುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ನನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದ, ತರಗತಿಯ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಚುಡಾಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿರಾಕವಾಗಲು ಬೇಕಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚಿತಲ್ಲದೆ, ಕ್ರಮೇಣ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿತು.

ಕಥೆ ಹೇಳುವಿಕೆಯ ಒಳನೋಟಗಳು

ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬದುಕಿನ ಕುರಿತು ಎಷ್ಟೋ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತೇವೆ. ಕಥೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ನಾವು ಬಳಸುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಂತರಿಕ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೋಡೋಣ. ನಾವು 'ಐ ವಿಲ್ಲೇವೈ ಲ್ಯಾಂಡ್' (I Will Save My Land) ಎಂಬ ಕಥೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭ. ಅದರಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ಒಬ್ಬಳು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯಿದ್ದು. ಅವಳು ತನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಅಜ್ಜಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಾಯಿ ಎಲ್ಲ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ನಾನು ಅವರ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಟ್ಟರೂ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಖಚಿತತೆ ನೀಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಥೆ ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ, ಆ ಕಥೆ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಅಂಗ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, "ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಹೋಗುವ ತಾಯಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಟ್ಟವಳು" ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯ ತಾಯಿಗೆ ಏನಾಗಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಯಾವುದೇ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರದ ಕಾರಣ, ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಕಟುವಾದ ಅನ್ನಿಸಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ತರಗತಿ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ, ನಾನು ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದೆ. ಅವನ ತಾಯಿ ಕೆಲ ತಿಂಗಳುಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾಥರಂತೆ ಬಾಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ನಾವು, ಕಥೆಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಅಂತಹ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ, ಕೇಳಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಚಿತ್ರ 1. ಕಥೆ ಹೇಳುವಾಗ ಕಂಡ ಕೆಲವು ಒಳನೋಟಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

ಚಿತ್ರ 2. ನಾಲಾ, ಮುಸ್ಸಾನ್, ಪಡೊ ರಖಾ ಶೃಂಖಲಾ

ಆ ಮಗು ಆಟದ ಮೈದಾನದಲ್ಲ ಇತರ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ನೋವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅದುವರೆಗೂ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಅದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೇರೆಯೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡ ತಕ್ಷಣ ಆ ಮಗುವಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿತು ಎಂದೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಹಕಾರ ನೀಡಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಅಷ್ಟೇ. ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕಥೆಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಸ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ತೆರೆದಿಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ ಅಂಶ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, "ನಾಲಾ" (ನಮ್ಮ ದೇಶದ ನಗರವೊಂದರ ಕೊಳಗೇರಿಯ ಬಾಲಕಿಯೊಬ್ಬಳು ಬರೆದುದು) ಎಂಬ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ತೆರೆದ ಮೋರಿಯ ಬಳಿ, ಅದರ ದಂಡೆಗಳನ್ನೇ ಶೌಚಾಲಯವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವವರ ಅನುಭವವನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಜುಗುಪ್ಸೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. (ಆದರೆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಭಾಷೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಮಾಷೆಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು). ಆದರೆ, ಇರಲು ಒಂದು ಮನೆ ಮತ್ತು ಬಳಸಲು ಶೌಚಾಲಯ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಕರುಣಾಜನಕ ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಗಂಭೀರ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಲು ಈ ಕಥೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜನರು ಅತ್ಯಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಕು ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಸಾಕಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದೆವು. "ಮೇರಾ ನಾಮ್‌ಗುಲಾಬ್‌ಹೈ" ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ, ಆಡಳಿತದಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಬೆಂಬಲ ಇಲ್ಲದ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ಆ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಕುರಿತೂ ನಾವು ಚರ್ಚಿಸಿದೆವು. ಇದು ಕಥೆಯ ಭಾಗ ಅಲ್ಲವಾದರೂ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ನಾವು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಗಳ ಕುರಿತು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸುವಂತಾಯಿತು. ಜಾದುಯೇ ಮಜ್ಜಿ (Jadui Macchi) ಎಂಬ ಲಘು ಕಥೆಯಂತೂ, ನಾವು ಓದಿದ ಕೆಲವು ಗಂಭೀರ ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಡುವೆ, ಅದ್ಭುತವಾದ ಹಾಗೂ ಬೋಧನ ವಿಧಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತವೆನ್ನಿಸುವ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ಆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬಳು ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಅವಳ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಮರಳಿ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲಘು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದುವಾಗ, ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯೊಬ್ಬಳು, "ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅಷ್ಟು ದೂರ ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸಲಾರರು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ಅದು ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ, ಬಿಸಿಬಿಸಿ ವಾಗ್ವಾದಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ನಂತರ ಅದೇ ಮಾತುಕತೆಯು ಹುಡುಗರು ಮತ್ತು ಹುಡುಗಿಯರು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡುವ

ವಿಚಾರವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದರ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿದ್ದವು: ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭೂಸಂಬಂಧಿ ಕಾನೂನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು; ತರಗತಿಯ ಕೆಲವು ಹುಡುಗಿಯರು ತಮಗೆ ಮಾಡಬೇಕಿನ್ನಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು, ಆಸೆಯಿದ್ದರೂ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಿದರು. ಆದರೆ, ಬಹುತೇಕ ಶ್ರಮದಾಯಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಾಯಂದಿರು ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಒಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಯಾವುದು ಸಾಧ್ಯ? ಯಾವುದು ಅಸಾಧ್ಯ?

ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ತರಗತಿಯ ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತತೆಯನ್ನು ತರಬಲ್ಲ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಚರಣೆಗಳು ಇರುವುದನ್ನು ನಾನು ಕಳೆದ ವರ್ಷದಿಂದಲೇ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ನಾನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಒಂದಷ್ಟು ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಕತೆಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಚಲನ ಮೂಡಿಸಿದ್ದು, ಅವುಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಉನ್ನತ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೊಂದಿಗೆ ನಾನು ತರಗತಿಗೆ ಹೋಗುವುದುಂಟು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ, ನಾನು "ಬಯಸಿದ ಹಾಗೆ" ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗದೇ ಇರುವುದುಂಟು. ಅದು ನಾನು ಆ ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಂತರ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉದಾಸೀನತೆ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದು ರಚನಾತ್ಮಕ ಮಾತುಕತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕೀಲಿ ಮತ್ತು ನನಗನ್ನಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆಂದು, ಆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ, ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದು ಇಷ್ಟವಾಯಿತು ಅಥವಾ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಬಹುದು ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿ ನನಗೆ ಯಾವುದು ಇಷ್ಟವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಯಾಕೆ ಎಂದು ನಾನೂ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬಾರದು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅಧಿಕಾರಯುತ - ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು-ಅಸಮತೋಲನ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ನಡುವೆ, ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಯಾವುದೋ ಗುಂಪಿನ ಒಂದು ವಿಭಾಗದಿಂದಲಾದರೂ, ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಮತ್ತು ನಾನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವಂತಹ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಲು ಕಾರಣವಾದೀತು.

ಈ ಬೋಧನ ವಿಧಾನವನ್ನು ನಾವು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ, ಕಥೆಗಳು / ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಆಯ್ಕೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ಓದುವುದಾದರೆ, ಭಾಷೆಯು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಹಂತಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಓದಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ ಇರುವುದನ್ನು, ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಏಕೆಂದರೆ ವಿವರಣೆ ಕೊಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅತಿಯಾದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ ಮತ್ತು ಅನಗತ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಂತೆ ಅತಿಯಾದ ಅಡಚಣೆಗಳಿದ್ದರೆ, ಕಥೆ ಕೇಳುವವರಿಗೆ ವಿಷಯಾಂತರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಕಥೆಯ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವಂತಿರಬೇಕು.

ಓದುಗನ ಸ್ವಂತ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಅನುಭವದ ಕನ್ನಡಿಯ ನಡುವಿನ ಗೆರೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಿಂಡಿಯಾಗುವ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ನಮಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವಂತಹ ಅನೇಕ ಕಥಾ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳು ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗಿಂತಲೂ ಮುಸ್ಕಾನ್ ಮತ್ತು ತೂಲಿಕಾ ಬುಕ್ಸ್‌ನಂತಹ ಪ್ರಕಾಶಕರ ಬಳಿ ಇವೆ. ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಕಥೆಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಓದಲು ಕಲಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಹೊಣೆ,

ಶಿಕ್ಷಕರು ಸರಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಥೆಗಳ ಜೊತೆ (ಜೀವನ, ಜಾತಿ ಮುಂತಾದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತಾದುದು) ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಉಮೇದು ಬರುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯೋಚನೆಯ ಉಮೇದನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನಗಳು:

- I Will Save My Land*, written by Rinchin, illustrated by Sagar Kolwankar, published by Tulika Books
- Mera Naam Gulab Hai* [My Name is Gulab], by Sagar Kolwankar, published by Tulika Books
- Naala*, written by Shivani, illustrated by Kanak Shashi published by Muskaan Publications
- Jadui Macchi*, written by Chandrakala Jagat, illustrated by Shakuntala Kushram, published by Tulika Books

Publishers of Indian Children's Literature

Adivaani, Duckbill Books, Eklavya Publications, Ektara, Kalpavriksh Children's Books, Karadi Tales, Katha, Muskaan Publication, Navayana Publishing, Pickle Yolk Books, Pratham Books, Tara Books, Tulika Books, Young Zubaan

ಧ್ರುವ ದೇಸಾಯಿ ಅವರು ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ದೇಶದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲರುವ ಸಂವಾದ, ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಎಂಬ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ (Interest Group for Dialogue, Fraternity, and Justice) ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಚಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿ. ಅವರನ್ನು dhruva.desai13@apu.edu.in ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: ರೋಹಿಣಿ ಮುಂಡಾಜಿ | ಪರಿಶೀಲನೆ: ನಾಗಮಣಿ ಎಸ್.ಎನ್.